

Posudek vedoucí diplomové práce

Výuka českého jazyka a reálií v Czech and Slovak School & Community Manchester

Autorka diplomové práce: Bc. Michaela Pechová, ÚČJTK FF UK

Vedoucí DP: Mgr. Svatava Škodová, ÚBS FF UK

Předkládaná diplomová práce směřuje do oblasti, která není v rámci zkoumání češtiny jako cizího jazyka příliš častá, přesto se domnívám, že si zaslouží systematickou a dlouhodobou pozornost a z tohoto důvodu byla také tato diplomová práce zadána. Zastřešujícím tématem DP kol. Pechové je škola, která se snaží poskytovat výuku češtiny, ale i české kultury v nejširším slova smyslu, žákům, kteří standardně navštěvují anglickou školu a jejich prvním jazykem je angličtina, kteří však ve svém kulturním i jazykovém rodokmenu nesou české předky. Mapovaná škola, Czech and Slovak School & Community Manchester, patří mezi tzv. České školy bez hranic, které se rozrůstají po celém světě. Na tom, že daný typ škol uchovává a rozšiřuje české kulturní dědictví, a na tom, že je třeba je podporovat, se shoduje jak odborná veřejnost, tak politické zastoupení našeho státu. Pro každou podporu je však třeba dobře zmapovat celkové podmínky, nároky, možnosti, překážky atp., aby poskytovaná podpora mohla být účinná a užitečná. Právě tento cíl byl stanoven v hodnocené diplomové práci.

Koncepce práce a metodologie

Koncepci předkládané diplomové práce pokládám za dobře promyšlenou a logicky vystavěnou. Předložený text jednoznačně nevyděluje část teoretickou a výzkumnou. Tento aspekt práce pokládám v jejím výsledku za uvážený a domnívám se, že autorka logicky propracovala strukturu řazení informací tak, aby vytvářely koherentní celek. V kapitolách 2 a 3 autorka přináší informace, které by na první pohled mohly působit jako teoretické pozadí a opodstatnění vzniku pracovních listů, které vytvořila; domnívám se však, že právě v těchto kapitolách autorka shromáždila informace, které by jinak nebyly dostupné, a právě tyto kapitoly pokládám za velmi cenné, protože v nich podrobně mapuje vznik a existenci konkrétní školy bez hranic. Ve čtvrté kapitole pak poskytuje analýzu výuky českého jazyka a reálií v daném typu škol. Nad výsledky analýzy není možné si nepoložit otázku, jak je možné, že tuto analýzu neprovedl ten, kdo stanovoval školní vzdělávací program pro daný typ škol.

Za teoretickou kapitolu v pravém slova smyslu lze považovat pouze kapitolu pátou, ve které se autorka soustředí na psychologické pozadí žáků pátých tříd, které sama v CSM učila a pro které následně navrhuje výukové materiály reálně odučitelné ve výukové časové dotaci CSM. V dané kapitole de facto opodstatňuje koncepci vypracovaných materiálů a metodického návrhu práce s nimi a ohledem na psychologické dispozice cílové skupiny.

Souhrnně všechny kapitoly 2 – 6 opodstatňují výukové materiály předložené v kapitole 7.

Předložené pracovní listy (včetně metodických komentářů) jsou logickým završením celkového popisu situace a cílové skupiny. Představují příklad řešení disproporce výukové časové dotace a dostupných učebních materiálů.

V kapitole 7 nacházíme 12 pracovních listů s velmi podrobnými metodickými komentáři, tematicky jsou pokryty výukové oblasti českého jazyka a literatury, historie, zeměpisu a oblast, kterou autorka pojmenovává jako mezipředmětové vztahy.

V pracovních listech zvláště oceňuji zasazení českých reálií do britského kontextu, na mnohých místech je patrné, že se diplomantka snaží žákům přiblížit české reálie přes jevy, které znají z britského kontextu a jsou tak pro ně uchopitelné a zajímavé. Stejně tak obdivuhodná je snaha vytvořit co nejširší kontext k daným tématům. Protiklad široké základny, která nemůže být prezentována do hloubky, versus zaměření se na detailní jevy, jejichž ukotvení však žákům uniká, je zásadním metodickým problémem škol bez hranic.

Ačkoliv jsem si vědoma koncepčně kvalitního promyšlení pracovních listů, přesto zcela zásadně nesouhlasím s formalistní výukou českého jazyka, tak jak jej autorka prezentuje. Namísto, aby se žáci žijící za hranicemi ČR učili pracovat s kolokačním potenciálem slovních spojení a sémantickými posuny v textech a rozvíjela se jejich čtenářská gramotnost v češtině, učí se rozpoznávat podmět a přísudek a tvrdá a měkká přídavná jména (a to čistě formálně). Tím, že na samotnou výuku mají málo času, je tento formalismu navíc jen jakýmsi výsekem struktury a postrádá jakékoliv opodstatnění. Toto však de facto není přímá výtka vůči diplomantce a jejímu přístupu. V rámci DP kol. Pechová rozpracovává témata, která odučila v CSM, tak jak byla požadována. O tématu jsme samozřejmě diskutovaly.

Koncepci práce a metodologii hodnotím stupněm A.

[Práce s odbornou literaturou](#)

Diplomantka prostudovala dostatečné množství odborné literatury, a to zvl. literatury z oblasti vývojové psychologie a z oblasti didaktiky češtiny jako cizího jazyka; zároveň pracovala se širokou škálou učebnic, které jí sloužily jako opora k vytvoření specifických

metodických podkladů. Užitou literaturu řádně cituje a jednoznačně odlišuje texty parafrázované a citované od vlastních komentářů. Citace tvoří organickou složku textu, jsou užity opodstatněně a vytvářejí teoretickou základnu pro autorčinu vlastní práci. V neposlední řadě je třeba uvést, že materiály, ze kterých čerpá informace o CSM, nebyly mnohdy veřejně dostupné a patří k přínosům této práce, že je autorka shromáždila a v práci z nich vybírá, a tím i zveřejňuje relevantní informace (mám zde na mysli např. informace od generálního konzula Generálního konzulátu České republiky v Manchesteru, Iva Losmana, na nějž se diplomantka obrátila).

Práci s odbornou literaturou hodnotím stupněm A.

Formální úroveň

Celkový jazyk práce je kultivovaný, odpovídá odbornému stylu, v rámci celé práce je styl koherentní, a to i v kapitolách, v nichž autorka výrazněji cituje, tj. její styl nevykazuje znaky vlivu citované literatury. Odborná literatura je zdařile parafrázována, zároveň je zřejmé, že autorka umí vybírat informace důležité pro charakteristiku cílové skupiny, ale poukazuje i na to, jak se např. děti krajanů díky celkové sociokulturní situaci, v níž vyrůstají, odlišují od paralelní vrstevnické skupiny českých žáků žijících a učících se v České republice.

Rozsah práce je přiměřený požadavkům kladeným na DP, ale i tématu práce.

V práci nenacházím opomenutí náležitostí diplomové práce.

Formální úroveň práce hodnotím stupněm A.

Celkové hodnocení

Předložená diplomová práce splňuje všechny požadavky na diplomovou práci reprezentující studenta Filozofické fakulty univerzity Karlovy. Jak už jsem uvedla v úvodu posudku: ačkoliv se v této DP nesetkáváme s tématem odborně vzrušujícím, považuji zpracování předloženého tématu za prakticky velmi užitečné. Diplomová práce, kterou kol. Pechová předložila, představuje podrobné zmapování problematiky, které je třeba dlouhodobě věnovat pozornost.

Jsem velmi ráda, že jsem tuto diplomovou práci mohla vést, ráda ji doporučuji k obhajobě a navrhuji ji hodnotit známkou **výborně**.

Dotazy k obhajobě

Dodatečný dotaz k dané diplomové práci je čistě hypotetický: Domníváte se, že pokud byste svou DP zaměřila na jinou Českou školu bez hranic, byly by výsledky podobné? Resp. domníváte se, že je Czech and Slovak School & Community Manchester ve své problematice jedinečná, nebo nese některé rysy, které budou společné i dalším Českým školám bez hranic (příp. které konkrétně).

V Praze 1. 9. 2020

Mgr. Svatava Škodová, Ph.D.